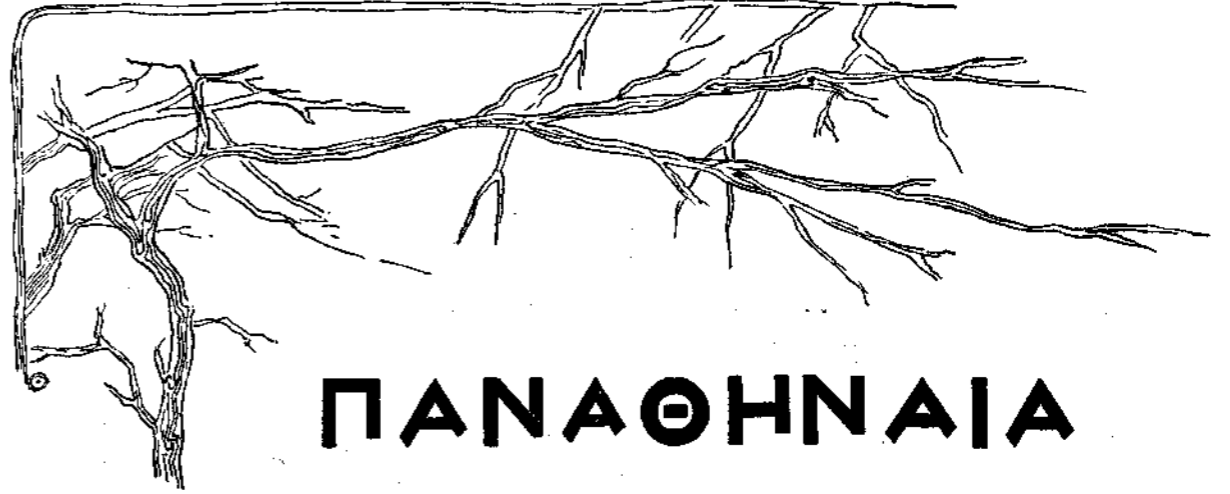

ΕΡΤΙΝ Ο ΦΩΡΑ

ΠΙΚΡΟΔΑΦΝΑΙ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902

Μ Α Ρ Μ Α Ρ Α

*Σκόρπτε ναέ! κατάλευκοι ρυθμοί και χαλασμένοι,
Μιάς 'Απολλώνιας μουσικής ήχοι μαρμαρωμένοι,
Ποῦ τὸ βουβὸ τραγοῦδι σας κρυφὰ ἢ ψυχρὴ τ' ἀκούει
Πάνω στὴν αὔλην ἄρπα της ἢ σιωπὴ νὰ κροῦν,*

*Ναύαγια, στὸν 'Αττικὸ τὸ βράχο συντριμμένα,
Σὰς χαιρετῶ στοχαστικά, μὰ ὄχι λυπημένα.
'Ο ἴσκιος σας περήφανος κί ἀδρήνητος ἄς πέφτη
Μέσ' τὸν τερπνὸ τοῦ 'Ιδαμικοῦ κί ἀθύρωτο καθρέφτη.*

*'Απὸ μακρὰ σὰς χαιρετοῦν τῆς φοινικιάς τὰ τόξα,
Κλαδιά σεμνά, ἀργοκίνητα, ποῦ τὰ σαλεύει ἢ δόξα,
Τῆ Νίκη σὰ νὰ νοσταλγοῦν, π' ἀνοιξε τὰ φτερά της,
'Ἐρημὴ τῆ γκρεμισμένη της ἀφύπνισης φωνηά της.*

Ὁ χρόνος στήν σκληράδα σας τὸ διάβα του σκαλίζει
Μὰ ἢ τεχνίτρα ἢ Ἄνοιξη, τάχα πῶς ξαναχτίζει
Τὸ ραγισμένο τρίγλυφον καὶ τὴ νεκρὴ ὑδρορροή,
Γεμίζει μὲ ἀνώφελη τίς χαραμάδες τὴ χλόη.

Τυλίγει μάταια γύρω σας τὴ νύχτα καὶ τὴ μέρα
Ὁ ἅγιος κύκλος τοῦ φωτὸς σὶν σιωπηλὸν ἀέρα,
Ἐσεῖς μὲ τὰ μαρμάρια καὶ τ' ἄλωτά σας χιόνια
Σκεπάζετε τὴν κορυφὴ τῆς Ὀμορφιάς αἰώνια.

Μιὰν ἀβασιλευτὴ ἀνγὴ ὁ ἑσᾶς γλυκοχαράζει,
Ποῦ ὄλη τὴ λάμψη της, στερνὴ σπονδήν, ἀργοσταλάζει
Νὰ φέγγη μεσ' τὴ σκοτινεῖα τῆς λήθης τὸ θεό σας,
Σὰ νὰ μὴν ἔσβυσε γι' αὐτὸν ὁ λύχνος σὶν σηκό σας...

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΙΑΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ο Ι Π Π Ο Τ Η Σ Γ Ρ Α Ι Λ Α Ν

Ο Γραιλάν γεννήθηκε στὴ Βρετάνη ἦταν εὐγενικὸς καὶ καλοπαρουσίαστος νέος, χαριτωμένος καὶ εἰλικρινής.

Ὁ Βασιλιάς τῆς Βρετάνης πολεμοῦσε τότε μὲ τοὺς γειτόνους του καὶ τὸν εἶχε, μὲ πολλοὺς ἄλλους ἱππότες στὴ σωματοφυλακὴ του, εὐχαριστημένος πολὺ ἀπὸ τὴν ἀνδρεία του.

Ἡ Βασίλισσα, ποῦ εἶχε ἀκούσῃ τόσα καλά καὶ τόσους ἐπαίνους γιὰ τὸν Γραιλάν, τὸν ἀγάπησε μυστικὰ καὶ παράφορα. Μιὰν ἡμέρα — τὴν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου - οἱ ἱππότες ὄλοι μαζί πήγαν νὰ διασκεδάσουν σ' ἓνα περιβόλι, λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὸν πύργο τῆς Βασίλισσας, ποῦ ἦ ψηλὴ Δέσποια τὸ εἶχε καταφύγιό της ἀγαπημένο.

— Κύριοι, εἶπεν ἓνας ἱππότης, εἶνε ἄδικο ποῦ δὲν ἐκαλέσαμεν ἐδῶ καὶ τὸν φίλο μας τὸν Γραιλάν, τέτοιον εὐγενικὸ καὶ τέτοιον ἀνδρεῖον ἀδερφό μας.

Ὅλοι τότε γύρισαν πίσω καὶ παρακαλετὰ τὸν ἐπῆραν μαζί τους.

Ἡ Βασίλισσα ἀκουμπισμένη σὶν παράθυρο τοῦ Πύργου της, σὰν εἶδε καὶ τὸν Γραιλάν μὲ τοὺς ἄλλους, προσκάλεσε τὲς πλειὸ ἀγαπημένες καὶ τὲς πλειὸ ἔμορφες κυρίες της καὶ μὲ τὴν πρόφαση νὰ δροσιοτοῦν κατέβηκαν σὶν περιβόλι.

Οἱ ἱππότες τὲς ἐπλησίασαν τότε χαρούμενοι, τὲς ἐχαιρέτησαν ταπεινὰ καὶ τὲς ὠμίλησαν μὲ σέβας. Ὁ Γραιλάν δμως ποῦ ἀγαποῦσε τὴ μοναξιά, σὰ μελαγχολικὸς ποῦ ἦταν, ἀποτραβήχτηκε λίγο λίγο. Ὅταν ἡ Βασίλισσα τὸν εἶδεν ἔτσι παράμερα, ἐπῆγε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἐπίασε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθῆσθαι σιμά της. Τὸ πάθος της τὴν παράφερε καὶ τὸν ἐρώτησεν ἂν εἶνε ἐρωτευμένος, αὐτὸς ποῦ τοῦ ἀξίζει τόσο νὰ τὸν ἀγαποῦν.

— Ὅχι, Κυρία, ἀποκρίθηκε ὁ Γραιλάν. Ἡ ἀγάπη δὲν εἶνε παιγνίδι. Πολλοὶ μιλοῦν γι' αὐτὴ, μὰ λίγοι τὴν ξέρουν. Γιὰ τοὺς πολλοὺς εἶνε μιὰ κακία, μιὰ τρέλλα, μιὰ διπροσωπία.

Ὁ Ἐρωτίας ἀπαιτεῖ φρονιμάδα καὶ σὰ ἔργα καὶ σὰ λόγια καὶ στὴ σκέψη. Ἄν ὁ ἓνας στὴν ἀγάπη εἶνε τίμιος καὶ ὁ ἄλλος φεύγῃς, ὁ Ἐρωτίας εἶνε πρόσκαιρος καὶ χαμένος.

Εἶνε ἓνα αἰσθημα θεῖο ποῦ πρέπει κανεὶς νὰ τὸ ἀνασταίῃ μυστικὰ καὶ μὲ τὴν εἰλικρίνεια, ἀλλοῦτίκα δὲν ἀξίζει τίποτε.

Νὰ γιατί δὲν καταπιάνομαι, Κυρία, μὲ τὸν ἔρωτα.

Ἡ Βασίλισσα ἀκονγε τὸν Γραιλάν εὐχαριστημένη καὶ ἐσυλλογίζονταν ὅτι δὲ θὰ μιλοῦσεν ἔτσι, ἂν δὲν εἶχε ἀπόφαση ν' ἀγαπήσῃ. Ἐξάπατος εἶνε — ἐσυλλογίζονταν — εὐγενικὸς καὶ φρόνιμος.

Τότε τοῦ ἀνοίξε τὴν καρδιά της καὶ τοῦ εἶπε.

— Γραιλάν, δὲν ἤμουν ἀφωσιωμένη ποτὲ σὶν Βασιλέα, σοῦ τὸ δοκίζομαι γίνε φίλος μου, πολὺν καιρὸ τώρα εἶσαι ἢ μυστικὴ μου ἀγάπη.

— Κυρία, εἶπεν ὁ ἱππότης, αὐτὸ εἶνε ἀδύνατο. Εἶμαι ἓνας ὑποτακτικὸς τοῦ Βασιλιά· δοκίσηκα νὰ ὑπερασπιστῶ τὴ ζωὴ του καὶ τὴν τιμὴ του, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸν προδώσω.

Ἐποκρίθηκε τότε στὴ Βασίλισσα καὶ ἀπομακρῶθηκε.

Ἐκείνη τὸν εἶδε νὰ φεύγῃ καὶ ἀναστενάξε ἦτο πολὺ λυπημένη, μὴ γνωρίζοντας τί νὰ κάμῃ, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὴ δύναμη νὰ ἀντισταθῇ σὶν πάθος της.

Ἄρχισε τότε νὰ τοῦ στέλλῃ πλούσια δῶρα, μηνύματα ἐγκάρδια καὶ θερμά, ἀλλὰ μάταια καὶ ἀπελπισμένη πλέον ἢ Βασίλισσα τὸν ἐμίσησε, τὸν ἐκακολόγησε σὶν Βασιλιά, ποῦ ἐκείνος ἐφθασε νὰ τοῦ κόψῃ καὶ τὸ μισθὸ του ἀκόμα, καὶ τὸν ἔφερον ἔτσι στὴν πλειὸ μεγάλη στενοχωρία.

Μιὰ μέρα ὁ Γραιλάν καθάλλικε τὸ πολεμικὸ του ἄλογο καὶ βγήκεν ἀπὸ τὴ χώρα ἔξω μόνος καὶ περιλυσος.

Ἐφθασεν ἔτσι σ' ἓνα λιβάδι, ποῦ πλαῖι τρεχούμενο νερὸ ἐκελάρυνε, καὶ ξεπέζεψε καὶ ἐξέσφιξε τὸ ἄλογό του καὶ τ' ἄφησε νὰ πλανηθῇ σὶν ἄγρῳ. Αὐτὸς ἐδίπλωσε τὸ μανδύα του, τὸν ἔκανε προσκέφαλο καὶ ἐκεῖ στὴν κοιλάδα ἐπλάγιασε, συλλογισμένος.

συλλογισμένοι. Τὸς ἐφαινόταν σκληρὸ νὰ καταδικάσουν ἕνα τέτοιον ἀνδρεῖον ἱππότη.

Ἐκείνη ὁμοῦ τῆ σιγῆς εἶδαν νὰ ἐρχονται καθάλα σὲ δύο λευκὰ ἄλογα ἁμορφοστολισμένα καὶ ποῦ βιάδιζαν καμαρωτὰ δύο παρθένες ντυμένες μεταξωτὰ φορέματα ροδοκόκκινα, χιτὰ στὸ κορμί τους. Ἦσαν ὠραῖες καὶ χαριτωμένες. Ὅλοι τὶς κύτταζαν μὲ θαυμασμό καὶ τρεῖς ἀπὸ τοὺς δικαστὰς ἤρθαν κοντὰ στὸ Γραιλὰν καὶ τάχα ἐξετάζοντάς τον, τὸν παρακαλοῦσαν νὰ πῆ ποιά ἀπὸ τὶς δύο ἦταν ἡ ἀγαπημένη του.

Ὁ Γραιλὰν ὁμοῦ ἀναστέναξε δίχως νὰ ἀποκριθῆ. Οἱ παρθένες ξεπέλεσαν καὶ ἤρθαν στὸ βασιλικὸ θρόνον μπροστὰ καὶ ἡ πλειὸ μεγάλη εἶπεν εὐγενικὰ

— Μεγαλειότατε, διάταξε νὰ ἐτοιμάσουν καὶ νὰ ντύσουν μὲ παραπετάσματα ἕνα μέρος τοῦ παλατιοῦ σου. Ἡ Κυρία μας θὰ κατέβῃ ἐδῶ γιὰ νὰ μείνῃ λίγον καιρὸ μαζί σας.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπάντησε μὲ μεγάλη προθυμία καὶ ἀφοῦ ἐπροσκάλεσε δύο ἱππότες, τοὺς ἐπρόσταξε νὰ ὀδηγήσουν στὰ πλειὸ πλούσια δωμάτια τοῦ παλατιοῦ τὶς δύο κόρες. Ἐπειτα ἐρώτησε τοὺς ἐγγενεῖς γιὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ Γραιλὰν καὶ τοὺς εἶπε πῶς εἶνε πολὺ ὠργισμένος γιὰ τὴν ἀργοπορία τους.

— Μεγαλειότατε, ἀπάντησαν οἱ δικασταί, ὁ ἐρχομὸς αὐτὸς τῶν δύο παρθένων εἶνε ἡ ἀφορμὴ ποῦ βραδύναμε, ὁμοῦ τώρα θὰ τελειώσωμε τὸ ταχύτερο.

Ὅλοι μαζί συλλογισμένοι πάλι ἀποτραβήχτηκαν, ὑποχρεωμένοι, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας ν' ἀποφασίσουν.

Ἐξαφνὰ ὁμοῦ ἐφάνηκαν δύο ἄλλες παρθένες ντυμένες ἀστραφτερὰ φορέματα, σὲ δύο ἰσπανικὰ μουλάρια ἀνεβασμένες. Μόλις τὶς εἶδαν οἱ δικασταί ποῦ συμπαιδοῦσαν τὸν Γραιλὰν τὸν ἀνδρεῖο καὶ ἀτρόμητο, φαντάσθηκαν πῶς θὰ σωθῆ καὶ ἐχάρηκαν.

Τρεῖς ἀπ' αὐτοὺς τὸν εἰσέμωσαν πάλι καὶ τοῦ εἶπαν

— Ἰππότη, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, λάβε θάρρος καὶ μίλησέ μας.

Νὰ δύο ἄλλες παντέμορφες παρθένες πλουσιοτυμένες καὶ λαμπρές. Δίχως ἄλλο μὰ ἀπ' τὶς δύο θὲ νᾶνε ἡ ἀγαπημένη σου.

Ὁ Γραιλὰν τοὺς ἀποκρίθηκεν ἀδιάφορα, πῶς τὶς βλέπει γιὰ πρώτη φορὰ καὶ πῶς ποτὲ δὲν τὶς ἀγάπησε.

Οἱ παρθένες χωρὶς καμμιά ἀργοπορία στάθηκαν ἐμπρὸς στὸ Βασιλεῖα.

Ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ ἐθαύμασαν τὴ νεότητά τους καὶ τὴν ὁμορφιά τους καὶ ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται γιὰ τὴ Βασίλισσα.

Ἡ πλειὸ μεγάλη ἀπὸ τὶς δύο μὲ λόγια χαριτωμένα μίλησε στὸ Βασιλεῖα εἶπεν

— Μεγαλειότατε ἐτίμοσε δωμάτια στὸ παλάτι σου, τέτοια, ποῦ νὰ μπορούμε νὰ καθήσωμε μὲ τὴν Κυρία μας. Ἐρχεται ἐδῶ νὰ σοῦ μιλήσῃ.

Ὁ Βασιλεὺς ἐπρόσταξε ἀμέσως νὰ γείνη ἡ θέλησις τῶν παρθένων. Ἐπειτα γυρίζοντας πρὸς τοὺς δικαστὰς τοὺς προστάζει νὰ βγάλουν τὸ ταχύτερο τὴν ἀπόφασή τους. Ἡ Βασίλισσα ποῦ ἦτανε κ' αὐτὴ ἐκεῖ, ἐφαινόταν πολὺ ἀνυπόμονη καὶ πολὺ ὠργισμένη.

Τότε ἐνῶ οἱ δικασταί ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ βγάλουν τὴν ἀπόφασή τους εἶδαν νὰ ἐρχεται ἀπὸ τὴν πόλιν καλπάζοντας μὰ Κυρία, ἀληθινὰ ἡ ὁμορφώτερη τοῦ κόσμου. Καβαλίκεβεν ἕνα ἄσπρο θαυμάσιο ἄλογο ποῦ τὴν ἔφερνε ἀπάνω του τόσο ἀπαλά, σὰ νὰ τὴν νανοῦριζε.

Τὸ χαριτωμένο αὐτὸ ζῶον εἶχε τὸ λαμὸ καὶ τὸ κορμὶ ἀπαράμιλλα καλοφτιασμένα.

Τὰ σελαφάλάρά του ἦσαν τόσο ἀρχοντικὰ ποῦ καὶ βασιλεὺς ἀκόμα δὲ θὰ μπορούσε νὰ ταποκτήσῃ χωρὶς νὰ πουλήσῃ τὸ βασιλεῖό του. Ἡ Κυρία τοῦ ἀλόγου εἶχε λευκὸ τὸ πρόσωπο σὰν τὸ χιόνι τὸ ἀπλωμένο στὰ κλαδιὰ τῶν δέντρων. Τὰ μάτια της ἦσαν γαλάζια, τὸ στόμα της γλυκὸ καὶ ἡ μύτη της κοντυλένια.

Ὅσο γιὰ τὰ φρύδια της, ἦσαν καστανόβαθα καὶ σιγμμένα, καὶ τὰ μαλλιά της τὰ ξανθὰ καὶ σγουρὰ ἔκαναν τὴν ὁμορφιά της ἀούγκριτη. Ἐπάνω της εἶχε ριγμένα ἕνα ἐπανωφόρι σταχτοπόρφυρο μὲ τὶς ἄκρες ἀνασηκωμένες.

Ἐνα γεράκι κρατοῦσε στὴν ἀπαλάμη της κ' ἕνας σκύλος λαγωνικὸς τὴν ἀκολουθοῦσε ἑσπίσω της.

Ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀποστηλώθηκαν καθὼς τὴν εἶδαν καὶ ὅλοι θαμπώθηκαν φλογισμένοι ἀπὸ ἕναν αἰφνίδιον ἔρωτα.

Τότε οἱ δικασταί εἰσέμωσαν τὸν Γραιλὰν καὶ τοῦ εἶπαν.

Ἰππότη, μὰ κυρία ἔφτασε ποῦ δὲν εἶνε οὔτε ξανθὴ οὔτε μεγαχροινή, μὰ εἶνε ἡ ὁμορφώτερη τοῦ κόσμου.

Ὁ Γραιλὰν τοὺς ἄκουσε καὶ ἀναστέναξε, καὶ καθὼς σήκωσε τὸ κεφάλι του ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν ἀγαπημένη του.

— Ναι, ἀποκρίθηκεν, αὐτὴ εἶνε.

Βλέποντάς τὴν τότε, νοιώθω νὰ μοῦ περνοῦν οἱ πόνοι καὶ νὰ γίνωμαι πάλιν εὐτυχισμένος ἂν δὲ θελήσῃ νὰ μὲ συγχωρήσῃ, προτιμῶ τὸ θάνατον ἀπὸ τὸ θυμὸ της.

Ἡ Δέσποινα μπῆκε τότε μέσα στὸ Παλάτι. Ποτὲ τέτοια ὁμορφιά δὲν ἀνέβηκε τὰ σκαλοπάτια του.

Ἦρθε κοντὰ στὸ Βασιλεῖα καὶ ἄφησε τὸ ἐπανωφόρι της νὰ πέσῃ κάτω, γιὰ νὰ ξεχωρίσῃ πλειὸ καλὰ ἡ κορμοστασιά της. Ὁ Βασιλεὺς σὰν ἐγγενὴς ποῦ ἦταν σηκώθη ἀμέσως ἀπὸ τὴ θέση του. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ ἄλλοι, ποῦ καὶ τὴν ἐπληροίωσαν ἀκόμα, ὑποταχτικὰ καὶ πρόθυμα καὶ μὲ χίλους κρυφούς καὶ φανερούς ἐπαίνους γιὰ τὴν ὁμορφιά της.

Τότε ἐκείνη μίλησε καὶ εἶπε.

— Βασιλεῖα, εἶμαι ἐγὼ ἡ ἀγαπημένη τοῦ Γραιλὰν, ποῦ τόσο τὸν εἰσέμωσεν ἡ βασίλισσα ἐξ αἰτίας μου. Οἱ δικασταί σου ἄς ποῦν τώρα ἂν στάθηκεν ἔνοχος ἐπαινώτιας με ἢ ὄχι.

— Δέσποινα, ἀποκρίθηκεν ὁ Βασιλεὺς, ἄς γείνη ἡ χάρις σου.

Ὁ Γραιλὰν ἐλευθερώθηκε τότε, καὶ ἡ ὠραία Δέσποινα ἐτοιμάστηκε ἀμέσως νὰ φύγῃ μ' ὅλα τὰ παρακάλια ποῦ τῆς ἔκανεν ὁ Βασιλεὺς νὰ μείνῃ γιὰ λίγον καιρὸ μαζί τους.

Τότε ὁ Γραιλὰν ἀκολουθώντας τὴν κατέβηκεν ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ καβαλίκεψε τὸ πολεμικὸ του ἄσπρο ἄλογο, ἀποφασισμένος ἀμετάκλητα νὰ τρέξῃ τὸ κατόπι της.

Ἐκείνη ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε κάτω ὄλους τοῦ παλατιοῦ, ἀνέβηκε στὸ ἄλογο της καὶ ἔφυγε μαζί μὲ τὲς κυρίες της.

Ὁ Ἰππότης τὴν ἄφησε νὰ προχωρήσῃ λίγο καὶ καλπάζοντας τὴν εἰσέμωσεν, ἐδχαριστώντας τὴν, ἀλλὰ μὴ πέρνοντας καμμιά ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του.

Ἐτοι τρέχοντας ἀντάμα ἔφθασαν στὸ δάσος, στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, ἐκεῖ ποῦ γιὰ πρώτη φορὰν ἀνταμώθηκαν.

Τὸ ποτάμι ξεκινοῦσεν ἀπὸ ἕνα ξερότοπον τρέχοντας ὀρητικὸ καὶ γάργαρον ἀνάμεσα τοῦ δάσους.

Ἡ Δέσποινα μπῆκε μέσα στὸ νερὸ καὶ ὁ Ἰππότης τὴν ἀκολούθησε.

— Γραιλὰν, ἐφώναξε τότε ἐκείνη, φύγε, φύγε γιὰτὶ θὰ πνιγῆς.

Χωρὶς νὰ προσέχῃ κἂν στὴ φωνή της ὁ Ἰππότης κεντοῦσε τᾶλογοῦ του ὡς ποῦ τὸ νερὸ τοῦ ἀνέβηκεν εἰς τὴν κεφαλὴ. Τότε ἡ ἀγαπημένη του ἄρπαξε τὰ χαλινάρια τοῦ ἀλόγου του καὶ τὸν ἔφερε πάλι στὴν ὄχθη ἔξω, λέγοντάς του πῶς δὲ μπορούσε ποτὲ νὰ περάσῃ τὸ ποτάμι ἐκεῖνο, καὶ πῶς ὁ κόπος του εἶται ἦταν μάταιος.

Ἐκείνη μπῆκε ξανά στὸ ποτάμι, καὶ ὁ Γραιλὰν μὴν ὑποφέροντας νὰ τὴν ἀποχωρισθῆ καὶ νὰν τὴ χάσῃ, τὴν ἀκολούθησε πάλι καὶ τὸ νερὸ ποῦ τὸν ἔζωσε, τόσο ἦταν ὀρητικὸ, ποῦ τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὴ σέλα τοῦ ἀλόγου του καὶ τὸν παράσυρε.

Βλέποντάς τον οἱ παρθένες νὰ πνίγεται, ἐφώναξαν στὴν Κυρία τους νὰ λυπηθῆ τὸν ἀγαπημένο της καὶ νὰ τὸν σώσῃ.

— Καταραμένη ἡ ὦρα θρηνηλογοῦσαν κ' ἔλεγον, ποῦ σ' ἀπάντησε. Ἀλλοίμονό του ποῦ τοῦτρε νὰ τὸν ἀγαπήσῃς!

Κύτταξέ τον, τὰ κύματα τὸν ἔχουν παιγνίδι τους. Εἶσαι πολὺ ἄδικη μαζί του. Σοῦ βαστᾶ ἡ καρδιά νὰ τὸν δῆς πεθαμένον;

Ἀκούοντας αὐτὰ ἡ Δέσποινα του, τὸν λυπήθηκε καὶ γυρίζοντας τὸν ἄρπαξεν ἀπὸ τὰ κύματα καὶ ὑψώνοντάς τον ἀπὸ τὴ μέση, τὸν ἀνέβασε στ' ἄλογο της.

Ὅταν ὕστερα ἔφθασαν στὴν ἄλλην ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, τοῦβγανε τὰ μουσκεμμένα του ροῦχα καὶ τὸν ἐσκέπασε μὲ τὸ ἐπανωφόρι της.

Οἱ Βρετανοὶ ποῦ δὲν ἄκουσαν πλεῖα νὰ μιλοῦν γιὰ τὸ Γραιλὰν τὸν Ἰππότη, ἱστοροῦν τότε καὶ λένε πῶς ἡ ἀγαπημένη του τὸν ἔφερε στὸ νησὶ τῶν Ἀνεράιδων...

ΝΕΩΤΑΤΗ ΦΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ότε κατά την 18^{ην} εκατονταετηρίδα ήρξατο νά συζητήται ἐκ νέου ζωηρότερον τὸ ζήτημα περὶ τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου, τότε πάντες οἱ γράφοντες εἴτε ἀρχαῖοι εἴτε δημοτικοὶ ἦσαν πλήρεις ἐνθους ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας ἢ ἀνακρίτη ἐκ τῆς δουλείας καὶ ἀμαθείας Ἑλλάδος, ἐνηθύνοντο καλούμενοι Ἑλληνας καὶ τοῦτο τὸ ἄνομα ἀνά στόμα ἔχοντες ἠγωνίζοντο, κατὰ τὸν ἑαυτῶν τρόπον ἑκάτεροι, νά φωτισῶσι τοὺς ὁμογενεῖς. Καὶ αὐτὸς ὁ Σολωμός, ὅστις ποτὲ οὐχὶ βεβαίως τὰ ἀριστα λέγων παρέτατε τοὺς διδασκάλους τοῖς Τούρκοις «... ἂν κἀνένας λογιώτατος κρώξη ἢ κἀνένας Τούρκος βανίξη. γιατί γὰρ με εἶναι ὅμοιοι καὶ οἱ δύο» καὶ «ἐτελείωσε σοφολογιώτατοι τὸ βασίλειόν σας εἰς τὴν Ἑλλάδα με τῶν Τούρκων τὸ βασίλειον», ἐλάτρευε τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ ἱερὰ ὅσα αὐτῶν ἐκήρυττε μεγαλοφρονότατα κοιτίδα καὶ μητέρα τῆς ἐλευθερίας.

Ότε δὲ διὰ τῶν γενναίων ἔργων ἄλλων τε πολλῶν καὶ μάλιστα τῶν αἰοιδίμων διδασκάλων τοῦ Γένους Κοραῆ, Βουλγάρω, Θεοτόκη, Οἰκονόμου, Γενναδίου κλπ. ἢ πλάστιγξ ὀριστικῶς ἔκλινεν ὑπὲρ τῆς ἐξ ἀρχαίων καὶ νέων στοιχείων συγκειμένης γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης, τῆς καθαρηνούσης λεγομένης, ἀπεβλήθησαν δὲ ὀλοοχερῶς καὶ τὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀρχαίας, τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὰ τῶν τῆς δημοτικῆς διδάγματα, τότε ἐξηκολούθησε μὲν ὁ περὶ τῆς γραπτῆς γλώσσης ἀγὼν, ἀλλ' ἰληθῶς εἰπεῖν δὲν προέκειτο πλέον περὶ τῆς χρήσεως οὔτε τῆς ἀρχαίας ἀκράτου οὔτε τῆς δημώδους, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ τῆς ἀκριβεστερας ἢ χαλαρωτέρας τηρήσεως τῶν κανόνων τῆς ἀρχαίας, γνωστῆς γραμματικῆς, ἐν τοῖς παραλαμβανόμενοις ἐκ τοῦ ἀρχαίου θησαυροῦ γλωσσικοῖς στοιχείοις. Διὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Κόντος, ὅστις ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀτόπως νομίζεται ὅτι ἠθέλησε νά ἐπιναγάγη τὸν γραφόμενον ἡμῶν λόγον εἰς

τὴν ἀρχαίαν Κοινήν ἢ Ἀττικὴν, διὸ καὶ ψευδαττικιστῆς ἐπὶ διαβολῇ ἐκλήθη, οὐδέποτε ὑπεστήριξεν ἀληθῶς τοῦτο, οὐδέποτε μετεχειρίσατο ἀπλοῦν μέλλοντα ἢ μονολεκτικὸν παρακειμένον ἢ ἐντικρινὴν ἢ τι τοιοῦτον ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. Ὁ Κόντος ὑπολαβὼν, καὶ ὀρθῶς, ὅτι τὸ ζήτημα ἐλύθη ὀριστικῶς ἀπεδέξατο μὲν, ὅπως ἔχει, τὸν γραφόμενον ἡμῶν λόγον, ἐφρόντιζε δὲ μόνον νά ἐπανορθοῖ τὰς ἐν αὐτῷ διαστροφὰς χρήσεις τῶν ἀρχαίων στοιχείων, τῶν ἐν τῇ λαλουμένη ἀγνοουμένων, διαρρηθῆν δὲ μάλιστα διεκήρυξεν ὅτι α) «δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὸν νά μεταρρυθμίζονται οἱ τῆς καθωμιλημένης λαλιᾶς τύποι κατὰ τοὺς κανόνες τῆς τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων φωνῆς· β) ὅτι οἱ λόγοι καταφρονούντες λέξεων καλλίστων σοφισμένων ἐν τῇ ἰδιωτικῇ φωνῇ, κακῶς ποιῶσι παραλαμβάνοντες δὴθεν ἑλληνικωτέρας καὶ κομψότερας, οὐδαμῶς εὐρισκομένας παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν· γ) ὅτι πολλῶν κάλλιον εἶναι τῇ ἀληθείᾳ νά στέργη τις τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νά σοιοιζῆ δεινότητά» (πρβλ. Ἀθηναῖς τομ. Γ' 260). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κ. Δ. Βερναρδάκης ὁ ἐπιχειρήσας νά ἐλέγη τὸν Κόντον ὡς Ἀττικιστὴν καὶ Ψευδαττικιστὴν παρέσχε μὲν ἡμῖν τὸ κατ' ἀρχαίαν τὴν φροβερὰν συμβουλήν εἰπὼν «ἄς ἀποσκορακίσωμεν ἀπὸ τῆς καθαρηνούσης ὄλον τὸν φορητὸν (γρ. φορυτὸν) τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων, ὅσους ὡς τόσα καρφία ἐνεπήξαμεν διὰ τῆς βίας εἰς τὸ σῶμα τῆς ζωῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους» (πρβλ. Μελέτην ἐπὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς σελ. 77 κέξ.) ἀλλ' ὅτε ἐδείχθησαν οἱ κίνδυνοι καὶ τὰ ἄτοπα τῆς συμβουλῆς αὐτοῦ, ἀνεκάλεσε ταύτην εἰπὼν ὅτι «δὲν ἐννοεῖ ν' ἀποσκορακίσωμεν τὴν καθαρηνούσαν, ἀλλ' ὅσα διὰ τῆς βίας ὡς ἀσύμφορα καὶ μὴ ἀναγκαῖα ἐνεπήχθησαν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς βίας ὑπὸ τῶν σχολαστικῶν» (πρβλ. Γλωσσικῶν Ἀπολημάτων Ἀ. ναίρεισιν σελ. 69 κέξ.).

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κ. Ἐμμ. Ροῖδης ὁ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπαινέτης, ἔστω καὶ μέχρι λόγων μόνον, τοῦ νεωτέρου χυδαίου γενόμενος καὶ βιβλίον ὀλοκληρον κατὰ τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ γραφομένη συγγραψας, οὐδὲν ἄλλο ἐζήτησεν ἢ τὸν καθαρηνούσης (πρβλ. τὸν Ἐλεγχὸν τῆς δοξασίας ταύτης ἐν ταῖς Γλωσσολογικαῖς Μελέταις σελ. 366—7). Τὴν αὐτὴν δ' ὁδὸν ἔβησαν πάντοτε καὶ οἱ λοιποὶ παλαιότεροι λόγοι, Κ. Ἀσώπιος, Χρυσοβέργης, Φίλιππος Ἰωάννου, Στέφ. Κουμανούδης, Μᾶρκος Ρενιέρης, Εἰρηναῖος Ἀσώπιος, Ἄγγελος Βλάχος καὶ καθόλου πάντες ὅσοι ἐξήνεγκον περὶ αὐτοῦ γνώμην.

Ἄλλὰ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ἀπὸ 15 περιπτῶν ἐτῶν· ὥσει μὴδέποτε εἶχέ τι γραφῆ ὑπὲρ τῆς χρήσεως τῆς δημώδους, ὥσει μὴ εἶχε πρότερον διεξαχθῆ μακρὸς ἀγὼν μεταξύ τῶν ὁπαδῶν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν τῆς λαλουμένης καὶ δὴ ὥσει μὴ εἶχεν ἀποδειχθῆ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὸ ἀδύνατον τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπανέλαβον φημοθηραὶ τινες ἐξ ἀρχῆς τὸν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἀγῶνα καὶ μετὰ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καὶ πλείστον ἀνακριβειῶν ἐξακολουθοῦσιν αὐτόν. Οὕτως σοφιστεύοντες ἢ παραλογιζόμενοι ἤρξαντο κατηγοροῦντες κατὰ τῆς ἀναμικτοῦ ἐξ ἀρχαίων καὶ νέων στοιχείων γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης ὅσα κατὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας ἀκράτου εἶχον ἐκφέρει οἱ παλαιότεροι καὶ ἄτινα διὰ τῶν πραγμάτων εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ ἔκτοτε ἐξελεγχθῆ ἄτοπα καὶ ἀδύνατα. Πρβλ. Σολωμοῦ, «Χαίρειτε λοιπὸν θεοὶ τόνοι, ὀξείες, βαρεῖες, περισιτωμένες! Χαίρειτε, ψιλές, δασεῖες, στιγμές, μεσοστιγμές, ἐρωτηματικῆς, χαίρειτε! Ὁ κόσμος τρέμει τὴ δύναμί σας, καὶ οὐδὲ ποιητῆς, οὐδὲ λογογράφου ἠμπορεῖ νά γράψῃ λέξι χωρίς πρώτα νά σᾶς ὑποιαχθῆ» καὶ «φιλονικῶ με τοὺς σοφολογιώτατους, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νά τυφλώσων τὸ γένος (ὥστε ὁ Κοραῆς, ὁ Μουστοξύδης, ὁ Γενναῖος, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Γαζῆς καὶ λοιποὶ τῶν χρόνων ἐκείνων λόγοι τὴν τυφλωσιν τοῦ Γένους ἐσκοποῦν!)· καὶ «εἶδαμε τὸ ὄφελος ὅπου ἐκάμει με τὰ φῶτά σας εἰς τὴν ἐπανόστασι τῆς Ἑλλάδος· ἀκούσαμε ποιητᾶδες ἀνοήτους ποῦ ἤθελαν νά ἀθανάτισον τοὺς ἥρωες καὶ οἱ παινεμένοι ἥρωες δὲν ἐκαταλάβαιναν λέξι...».

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τότε μὲν λεγόμενα κατὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς ἦσαν καὶ νοητὰ καὶ συγγνωστά. νῦν δὲ ἐπαναλαμβάνόμενα κατὰ τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης,

ἦτις πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἀρχαία, εἶναι καὶ ἄτοπα καὶ παράλογα καὶ αὐτόχρημα ψευδῆ.

Καὶ σημειωτέον πρῶτον ὅτι ὁ ἀγὼν ἐπανεκλήθη ἔτη τινά, ἀφ' οὗ χρόνου μεγαλοφώνως ἐκηρύχθη ὅτι ἡ ἐπὶ ἀνόδος τοῦ οὕτω καταρτισθέντος νέου γραπτοῦ ἡμῶν λόγου εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν Ἀττικὴν ἢ καὶ Κοινήν, ἂν τυχὸν ἐπεδιώκετο ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἐπετυγχάνετο, θὰ ἦτο αὐτόχρημα ἐθνικὴ συμφορὰ (πρβλ. Περιοδικὸν Ἑστία, ἀριθ. 392 ἔτ. 1883), ἐν ἀλλοις λόγοις ἀφ' οὗ χρόνου οἱ πρότερον συνιστῶντες τὴν χορὴν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐξέλιπον καὶ δεύτερον ὅτι τοῦτο πράττουσι σήμερον μετὰ τὴν τληκαίτην διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ τοῦ τύπου ἐν τοῖς Ἑλλησι καὶ μετὰ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν τούτου λόγου εἰς πάσας τὰς ἐπιστημονικᾶς, πολιτικᾶς, δικαστικᾶς, διοικητικᾶς, κοινωνικᾶς κλπ. ἡμῶν σχέσεις, ἐν ἐνὶ λόγῳ μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπ' αὐτῆς πάντων τῶν ἀναγνώσων καὶ γραφῆν ἐπισταμένων ἐν πάσῃ πόλει καὶ κωμοπόλει!

Ἄλλὰ πλὴν τῶν παραδόξων τούτων παρατηροῦνται καὶ ἄλλα πολλὰ οὐχ ἦττον παράδοξα ἐν τῇ ἐπαναλήψει τοῦ ἀγῶνος τούτου οὕτω λ. χ. οἱ νεώτεροι οὗτοι πρόμαχοι τῆς δημώδους, ὡς λέγονσι, γλώσσης ἐλέγχονται ὅλως ἀμεταδίδακτοι ἐντεῦθεν ἐξακολουθοῦσι πάντοτε παραβάλλοντες τὴν χρῆσιν τῆς κεκραμένης ἡμῶν γραφομένης γλώσσης πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς Λατινικῆς κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἐν τῇ Δύσει, ἂν καὶ εἶναι αὐτοῖς βεβαίως γνωστὸν ὅτι comparaison n'est pas raison καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ ἀπεδείχθη ἥλιον φαινότερον ὅτι ἡ παραβολὴ αὕτη εἶναι παντελῶς ἀσυστάτος καὶ ψευδῆς· α) διότι ἡ φύσις αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἐλάχιστον σχετικῶς ὡς πρὸς τὸ τυπικὸν ἀλλοιωθείσης, καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους ἡμῶν αἰείποτε ἐχομένου στερεῶς τῶν πατρίων εἶναι πράγματα ὅλως διάφορα τῆς σφόδρα ἐξαλλοιωθείσης Λατινικῆς καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μεταναστεύσεων ἐπιλημμένως διακοπείσης ἱστορίας τῶν λαῶν τῶν λαλούντων τὰς νεολατικᾶς γλώσσας (πρβλ. Γλωσσολογικῶν Μελετῶν μου σελ. 242 κέξ.). β) διότι ἀπέχει τῆς ἀληθείας τὸ αἰείποτε κατὰ κόρον ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον καὶ ἐπαναλαμβάνόμενον ὅτι τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐννοεῖ τοσοῦτον τὰ ἐν τῇ καθαρηνούσῃ ἡμῶν γλώσσῃ γραφόμενα ὅσον οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ λαοὶ τὰ ἐν τῇ Λατινικῇ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα (πρβλ. ἐνθα ἀνωτ. 514 σημ. 1) γ) διότι ἡμεῖς δὲν ἀκολουθοῦμεν δουλικῶς τοῖς ἀρχαίοις προτύ-

ποις, ὅπως οἱ τοῦ μέσου αἰῶνος Λατινισταὶ ἐποίουν, ἀλλ' ὅτι καὶ νέα πλάττομεν καὶ ταῖς ἀρχαίαις λέξεσι νεωτέραν σημασίαν δίδομεν καὶ καθόλου ἢ χρήσις τοῦ παρόντος μετὰ τῶν ἀρχαίων προτύπων καταρτίζουσι τὸν κανόνα τοῦ λόγου ἡμῶν (πρβλ. ἐνθα ἄνωτ. 513 σημ. 2, 515 σημ. 2 καὶ 516 σημ. 1).

Ταῦτα πάντα ὑπ' οὐδενός ποτε ἀναιρεθέντα οὐδ' ἀναιρετὰ καθόλου, ἅτε προφανῆ καὶ ἀναντιλέκτα, οὐδαμῶς λαμβάνονται πρὸ ὀφθαλμῶν ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀείποτε ἐξακολουθοῦσι, τὴν αὐτὴν τακτικὴν δυσχυριζόμενοι ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμῶν εἶναι ὁμοία τῇ μεσαιωνικῇ Λατ., ὅτι δὲν ἐννοεῖται (ἴσως ὑπ' αὐτῶν), ὅτι εἶναι τεχνητὴ (ὥσπερ μὴ ἦτο τεχνητὴ πᾶσα γραφομένη γλῶσσα), μακαρονική κλπ. κλπ.

Ὅμοίως παρατηρεῖται ὅτι οἱ Ἐπίγονοι οὐτοὶ ἔχουσι μὲν ἀδιαλείπτως ἀνὰ στόμα τὴν ἐπιστήμην, ἐξελέγγονται δ' ὅμως τελείως ἀνεπιστήμονες, ἅτε ἀεννάως παραβαίνοντες στοιχειώδη καὶ ἀναμφίλεκτα τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης δόγματα καὶ ἀξιώματα. Πάντες δηλονότι ὁμολογοῦσιν ὅτι λέξεις καὶ φράσεις τινὲς ὅπως διὰ τοὺς τοιοῦτους ἢ τοιοῦτους φθόγγους, διὰ τοὺς τύπους, οὕτω καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην σημασίαν δὲν κρίνονται κατάλληλοι πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ γραπτῷ ἡμῶν λόγῳ· λ.χ. λέξεις τινὲς ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ σημαίνωσιν ἐννοίας ἀσυχρίας, βλασφημίας, βωμολοχίας κτ., καὶ τότε οὐδεὶς ἡμῶν τολμᾷ νὰ παραλάβῃ αὐτὰς ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ σημαίνων δι' αὐτῶν πράγματα σεβαστὰ καὶ προσφιλῆ τῷ ἔθνει. Τοῦτο διδάσκουσι καὶ αὐτοὶ λέγοντες « ὑποτάξον πρώτα ἔς τὴν γλῶσσαν τοῦ

λαοῦ » καὶ « τὴ σημασία τῶν λέξεων ὁ λαὸς τὴν διδάσκει τοῦ συγγραφέα ». Καὶ ὅμως παρὰ τὸ προφανές τοῦτο γράφοντες τολμῶσι φράσεις καὶ χρήσεις ἐκ διαμέτρου ἐναντίας πρὸς τὰς γνωστὰς τῷ λαῷ. Διότι πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι ζῶντες ἤκουσαν πολλάκις τὴν βλασφημίαν ἐπῆρην (ἢ νὰ πάρη) ὁ διάβολος » καὶ πάντες αἰσθανόμεθα τὴν χυδαιότητα αὐτῆς. Καὶ ὅμως ὁ κ. Α. Πάλλης δὲν ἐδίστασεν, ὡς μανθάνω, νὰ συνάψῃ τὴν φράσιν ταύτην μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρος καὶ νὰ σχηματίσῃ τὸ βλάσφημον, ἐπῆρην ὁ διάβολος τὸν Χριστόν!

Ὅμοίως πάντες ἐπιστάμεθα ὅτι μετὰ τοῦ ὀνόματος Ῥωμαῖός, Ῥωμαῖκο κτ. συνάπτεται σήμερον παρ' ἡμῖν πᾶσα πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀτασθαλία καὶ ἀκοσμία· πρβλ. τοῦ Ῥωμανοῦ ἢ γνώσι ὑστερα ἐρχεται, πέντε Ῥωμαῖοὶ δέκα γνώμες, ἢ δὲ θὰ φθείσασαμε τώρα τὸ Ῥωμαῖκο κτ. Δὲν ἐξετάζω τὴν αἰτίαν τοῦ ἐξουτελισμοῦ τῆς ἄλλοτε περιδόξου καὶ πολυζήλου ὀνομασίας ταύτης, ἀρκεῖ ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ὁμολογουμένως ταῦτα σημαίνει. Καὶ ὅμως διὰ ταύτης τῆς οὕτως ἐξηγετησμένης καὶ πᾶσαν πολιτικὴν ἀκοσμίαν ἐμφανιούσης λέξεως τολμῶσι νὰ σημαίνωσι καὶ ὑπαίνοισι τὰ ἱερώτατα ἡμῶν, ἦτοι τὸ ἔθνος, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πατρίδα, συμβουλευόντες ἡμῖν νὰ ὀνομαζώμεθα Ῥωμαῖοὶ οὐχὶ Ἕλληνες, καὶ γράφοντες τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥωμανοσύνης. Ὡς φαίνεται, διὰ πάντων τούτων ἐπιθυμοῦσι νὰ διδάξωσι καὶ πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι περὶ τῆς πατρίδος, τῆς ἱστορίας καὶ ἡμῶν αὐτῶν τοιαύτην ὀφειλομένον νὰ ἔχωμεν ἐννοίαν ὁποῖαν ἢ λέξις Ῥωμαῖός, Ῥωμανοσύνη, Ῥωμαῖκο ἐκφράζει.

Ἔπεται τὸ τέλος

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΑΚΙΣ

Θ Α Ϊ Σ *

Μυθιστόρημα ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ. — Μετάφρασις Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΔΟΥ

Ὁ γηραιὸς Θαδεὺς ἐντοσοῦτῳ ἐκκλωφῶρει ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον σύρων τὸ οὖς τῶν δούλων καὶ φιλῶν τὴν χεῖρα τῶν κυρίων, ἐξεγείρων τοὺς πάντας κατὰ τοῦ Παφνουτίου καὶ σχηματίζων ἤδη μικρὸν ὄμιλον, ὅστις ἐβράδιζεν ἀποφασιστικῶς κατὰ τοῦ ἀπαγωγέως μοναχοῦ.

Ὁ Χείρων ἀνηγέρθη μὲ μελανὸν τὸ πρόσωπον, μὲ ἐγκαύματα εἰς τὴν κόμην, πνιγμένος ἀπὸ καπνὸν καὶ λύσσαν. Βλασφημῶν τοὺς θεοὺς ἠνώθη μετὰ τῶν ἐπιδρομέων, ὅπισθεν τῶν ὀλοίων εἶσπον οἱ ἐπαῖται σεῖοντες τὰς βακτηρίας των. Καὶ ὁ Παφνούτιος εὐρέθη φυλακισμένος εἰς ἓνα κύκλον τεταμένον γρόνθων, ὑφουμένων ράβδων καὶ θανάτου κραυγῶν.

— Εἰς κόρακας ὁ μοναχός, εἰς κόρακας.

— Ρίψατέ τον εἰς τὸ πῦρ μᾶλλον. Ἄς τὸν ψησομεν ζωντανόν.

Ἐκεῖνος ὅμως ἀρπάσας τὴν ὠραίαν λείαν, τὴν ἐσφιγγεν ἐπὶ τοῦ στήθους του:

— Ἀνόσιοι, ἐκραξέ με διάτορον φωνήν. Μὴ προσπαθῆτε νὰ ἀποσπάσετε τὴν περιστερὰν ἀπὸ τὸν ἀετὸν τοῦ Κυρίου. Μιμηθῆτε μᾶλλον τὴν γυναῖκα ταύτην καὶ μεταβάλετε τὸν βόρβορον σας εἰς χρυσόν. Ἀπαρνηθῆτε κατὰ τὸ παράδειγμά της τὰ ἀπατηλὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα κατέχετε καὶ τὰ ὁποῖα πράγματι σᾶς κατέχουν. Καὶ σπεύσατε, διότι ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ἡ θεία ὑπομονὴ ἐκουράσθη. Μετανοήσατε, ἐξομολογηθῆτε τὸ αἶσχος σας, κλαύσατε καὶ προσευχηθῆτε. Βαδίσατε εἰς τὰ ἴχνη τῆς Θαίδος καὶ ἀπαρνηθῆτε τὰ ἐγκλήματά σας, τὰ ὁποῖα εἶνε ὅσον καὶ τὰ ἰδικὰ της μεγάλα. Τίς ἐξ ὑμῶν, πτωχοὶ ἢ πλούσιοι, ἔμποροι, στρατιῶται, δούλοι, πολῖται, δύναται πρὸ τοῦ Θεοῦ νὰ θεωρήσῃ ἐαντὸν καλλίτερον ἐταίρας; Μήπως δὲν εἴσαθε ὅλοι ζῶσαι κόπροι καὶ δὲν εἶνε θαῦμα τῆς οὐρανίας ἀγαθότητος ὅτι δὲν διαλύσατε ἀκόμη εἰς χεμάρρους βορβόρον;

* Ἰδεσθὲ τὴν 187.

Φλόγες ἀνεδίδοντο τῶν ὀφθαλμῶν του ἐνῶ ὠμίλει, καὶ ἐφαίνετο ὅτι διάπυροι ἄνθρακες ἐξήρχοντο τῶν χειλέων του καὶ ἀκουσίως οἱ περὶ αὐτὸν τὸν ἠκροῶντο.

Ἄλλ' ὁ γηραιὸς Θαδεὺς δὲν ἔμενεν ἀργός. Περιμαζεύων λίθους καὶ ὄστρακων κελύφη ἐκρυπτεν αὐτὰ ὑπὸ τὸν χιτῶνα του, καὶ μὴ τολμῶν μόνος του νὰ τὰ εἴρῃ τὰ ἐνεχειρίζεν εἰς τοὺς ἐπαῖτας. Οἱ χάλικες ταχέως ἐπερυγίσαν καὶ ἐν ὄστρακον, ἐπιδεξίως ριφθέν, ἔαχισε τοῦ Παφνουτίου τὸ μέτωπον. Τὸ αἷμα ρέον ἐπὶ τῆς σκαθρωπῆς μορφῆς τοῦ μάρτυρος, ἐστάλαζεν ὡς νέον βάπτισμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἀμαρτωλῆς. Καὶ ἡ Θαῖς, πνιγμένη ὑπὸ τῶν ἐναγκαλισμῶν τοῦ μοναχοῦ, μὲ τὴν λεπτὴν τῆς σάρκα πνιγμένην ἐπὶ τοῦ ἀδρού ῥάσου, ἠσθάνετο εἴγος, φρίκην καὶ τρόμον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνθρωπος κομψῶς ἐνδεδυμένος καὶ μὲ ἐστεφανωμένην τὴν κεφαλὴν ἠνοῖξε δίοδον διὰ μέσου τῶν μαινομένων ἀνακραζών:

— Σταθῆτε, σταθῆτε! Ὁ μοναχός αὐτὸς εἶνε ἀδελφός μου!

Ἦτο ὁ Νικίας, ὅστις κλείσας τὰ ὄμματα τοῦ φιλοσόφου Εὐκρίτου καὶ διερχόμενος τῆς πλατείας ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν οἶκον του, ἔβλεπε χωρὶς πολλὴν ἐκπληξιν—διότι τίποτε δὲν τὸν ἐξέπληττε—τὴν πυρὰν καπνίζουσαν, τὴν Θαῖδα πνιχρῶς ἐνδεδυμένην καὶ τὸν Παφνούτιον λιθοβολούμενον.

Καὶ ἐπανελάμβανε:

— Σταματήσατε, σᾶς λέγω, φεισθῆτε τοῦ παλαιοῦ μου συμμαθητοῦ, σεβασθῆτε τὴν προσφιλή τοῦ Παφνουτίου κάραν.

Συνηθισμένος ὅμως εἰς τὰς λεπτὰς τῶν φιλοσόφων διαλέξεις, δὲν κατεῖχε τὴν δεσποικὴν ἐνεργητικότητα ἢ ὁποῖα ὑποτάσσει τὰ πλήθη. Καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἤκουσε. Βροχὴ χάλικων καὶ ὄστρακων ἐπιπτεν ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ, ὅστις καλύπτων τὴν Θαῖδα διὰ τοῦ σώματός του ἐδόξαζε τὸν Θεόν, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀγαθότης μετέ-

μαστιγώσασαν τὸ σῶμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διέτηρει τὴν καλλονὴν ὡς μέγα δεῖγμα τῆς ἀτιμίας. Αἱ σκέψεις ὑπέκλειον τὴν εὐσεβῆ του μαγίαν, ἀναμνησκόμενος δὲ ὅτι ἡ Θεὰς εἶχε δεχθῆ τὸν Νικαῖαν ἐν τῇ κλίνῃ τῆς, τόσῃ φρικτῇ ἡσθάνθη ἐπὶ τῇ ιδέᾳ, ὥστε ὅλον τὸ αἷμα συνέρρευεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὸ στήθος διεργηγνύετο. Τὰ ἀναθέματα πνιγόμενα εἰς τὸν λάρυγγα ἀντικατεστάθησαν διὰ τριγμῶν τῶν ὀδόντων. Ἀνεπίδησε τότε ὠρθητὴ ἔμπροσθεν τῆς ὠχρῆς, τρομερῆς, ἐμπλεοῦ θυμοῦ, τὴν ἤτένισε μέχρι ψυχῆς καὶ τὴν ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἐκείνη χωρὶς νὰ σταματήσῃ ἐσπόγγισεν ἡρῆμα τὸ πρόσωπόν της. Τὴν ἠκολούθει τώρα προσηλῶν ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἐπὶ ἀβύσσου, τὰ βλέμματά του. Ἐβράδιζε μὲ ἱερὰν ἀγανάκτησιν καὶ ἐσκέπτετο νὰ ἐκδικήσῃ τὸν Χριστὸν ὅπως μὴ ὁ Χριστὸς ἐκδικήσῃ ἑαυτὸν, ὅταν αἴφνης εἶδε σταγόνα αἵματος ἢ ὁποῖα ἐκ τοῦ ποδὸς τῆς Θεαίδος ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἄμμον. Ἠσθάνθη τότε τὴν δρόσον ἀγνώστου πνοῆς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν καρδίαν του, λυγμοὶ ἀνῆλθον ἀφθόνως εἰς τὰ χεῖλη του καὶ ἔκλαυσε καὶ τρέξας ἐγονυπέτησεν ἔμπροσθεν τῆς καὶ τὴν ἐκάλεσεν ἀδελφὴν του καὶ ἐφίλησε τοὺς αἱματομένους τῆς πόδας.

Ἐκατοντάκις ἐψιδύρισε:

— Ἀδελφὴ μου, ἀδελφὴ μου, μητέρα μου, ὦ ὑπεραγία!

Καὶ προσηυχῆθη.

— Συλλέξατε πολυτίμως, ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ, τὴν σταγόνα ταύτην τοῦ αἵματος καὶ φέρετε αὐτὴν ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου. Μία ἀνεμῶνη θαυματουργὸς ὡς βλαστήσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου τὴν ὁποῖαν ἔβρεξε τῆς Θεαίδος τὸ αἷμα, καὶ οἱ βλέποντες τὸ ἄνθος ὡς ἀνακτώσι τὴν ἀγνότητα τῆς καρδίας καὶ τῶν αἰσθήσεων. Ὡ ἀγία, ἀγία, τρισαγία Θεὰς!

Ἐνῶ προσηύχεται καὶ ἐπροσφῆτε τοιοῦτοτρόπως, νεαρὸν παιδίον διῆλθεν ἐπὶ ὄνου. Ὁ Παφνούτιος τὸ διέταξε νὰ κατέλθῃ, ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τοῦ ὄνου τὴν Θεαίδα, ἔλαβε τὰ ἡνία καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον. Πρὸς τὴν ἐσπέραν συναντήσας διώρυγα σκιαζομένην ὑπὸ ὠραίων δένδρων, ἔδρασε τὸν ὄνον εἰς τὸν κορμὸν φοίνικος καὶ καθήμενος ἐπὶ λίθου κεκαλυμμένης διὰ βροῦ διμοιράσθη μὲ τὴν Θεαίδα ἄρτον τὸν ὁποῖον συνώδευσαν δι' ἄλατος καὶ ὕωπου. Ἐπιον δροσερὸν ὕδωρ εἰς τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς των καὶ συνωμίλουν διὰ πράγματα αἰώνια. Ἐκείνη ἔλεγε:

— Ποτὲ δὲν ἔπια καθαρώτερον ὕδωρ, οὔτε ἀνέπνευσα δροσερώτερον ἀέρα καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὁ Θεὸς περιίπταται εἰς τὰς διερχομένας αἴθρας.

Ὁ Παφνούτιος ἀπήντα.

— Ἴδοὺ μὰς καλύπτει ἡ ἐσπέρα, ἀδελφὴ μου. Τοὺς λόφους περιβάλλουν αἱ κυναῖ τῆς νυκτὸς σκιαί. Ἀλλὰ ταχέως τὰ ἄδρυτα τῆς ζωῆς θὰ λάμπουν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡοῦς καὶ θὰ ἴδῃς ἀπαστραπτόντα τὰ ρόδα τῆς αἰωνίου πρωίας. Ἐπεριπάτησαν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ὅταν ὁ μηνίσκος τῆς σελήνης ἔφρασε τὴν ἀργυρᾶν τῶν κυμάτων κορυφῆν ἔψαλλον μαζὺ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους. Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, ἡ ἐρήμωσις ἐξετάθη ἔμπροσθεν των. Ὡς μεγάλη λέοντος δορὰ ἐπὶ τῆς Λυβίας. Ἐκεῖ κάτω ἐπὶ τῆς ἄμμου λευκὰ κελλία ὑψοῦντο ἐν τῇ αὐγῇ παρὰ τοὺς φοίνικας.

— Ἐκεῖ εἶνε πάτερ μου τῆς ζωῆς τὸ θυσιαστήριον; ἠρώτησεν ἡ Θεὰς.

— Ναί, κόρη μου καὶ ἀδελφὴ μου, ἐκεῖ εἶνε τῆς σωτηρίας ὁ οἶκος ὅπου θὰ σὲ ἐγκλείσω διὰ τῶν χειρῶν μου.

Μετ' ὀλίγον διέκριναν γυναῖκας πανταχόθεν ἐρχομένας αἱ ὁποῖαι ἔσπευδον εἰς τὰς σκηνὰς των ὡς μέλισσαι ἐπὶ τῶν κυψελῶν. Ἄλλαι ἔψηνον τὸν ἄρτον ἢ παρεσκεύαζον τὰ ὄσπρια, ἄλλαι ὑφαίναν τὸν λίνον, τὸ δὲ φῶς τοῦ οὐρανοῦ ὡς θεῖον μείδιμα κατήρχετο ἐπὶ αὐτῶν. Πολλοὶ ἀνειροπόλουν εἰς τὴν σκιάν τῶν Ταμαρινέων, μὲ τὰς λευκὰς χεῖρας ἀναπαυόμενας. Εἶχον ἐκλέξει τὴν μερίδα τῆς Μαγδαληνῆς καὶ πλήρεις ἀγάπης ἐξετέλουν ὡς μόνα ἔργα τὴν προσευχὴν, τὴν ἐνατένισιν καὶ τὴν μελέτην. Τὰς ὠνόμαζον διὰ τοῦτο Μαρίας καὶ ἦσαν ὅλαι λευκοσενδεδυμένα. Καὶ ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι εἰργάζοντο διὰ τῶν χειρῶν των ἐλέγοντο Μάρθαι καὶ ἐφόρουν ἐσθῆτας κιννάς. Ὅλαι ἐκαλύπτοντο διὰ πέπλον ἀλλ' αἱ νεότεραι ἄφινον τοὺς βοστρύχους νὰ πίπτουν ἐπὶ τῶν μετώπων των. Πρέπει δὲ νὰ ἀποδώσωμεν τοῦτο εἰς ἀπροσεξίαν ἀφ' οὗ ὁ κανονισμὸς δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Γηραιὰ κυρία ὑψηλὴ καὶ λευκὴ μετέβαινε ἀπὸ κελλίον εἰς κελλίον, σιτηριζομένη ἐπὶ ξυλίνου σκήπτρου. Ὁ Παφνούτιος τὴν ἐλλησίσασε μὲ σεβασμὸν, τῆς ἠσπίσθη τὸ ἄκρον τῆς καλύπτρας καὶ τῆς εἶπε:

— Ἡ εἰρήνη τοῦ Κυρίου ἔστω μετὰ σοῦ, ἀξιοσέβαστος Ἀλβίνα. Σοῦ φέρω εἰς τὴν κυψελὴν, τῆς ὁποίας εἶσαι βασίλισσα, μίαν μέλισσαν τὴν ὁποῖαν ἤρα εἰς ὁδοὺς ἄνευ ἀνθέων. Τὴν ἔλαβε εἰς τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς

μου καὶ τὴν ἐδέξατο διὰ τῆς πνοῆς μου. Καὶ τώρα σοῦ τὴν δίδω.

Καὶ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κωμωδὸν ἢ ὁποῖα ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς θυγατρὸς τῶν Καισάρων.

Ἡ Ἀλβίνα ἐσταμάτησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τῆς ἐπὶ τῆς Θεαίδος, τὴν διέταξε νὰ ἐγερεθῇ, τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἔπειτα στρεφομένη πρὸς τὸν μοναχόν:

— Θὰ τὴν τοποθετήσωμεν, εἶπε, εἰς τὰς Μαρίας.

Ὁ Παφνούτιος τῆς διηγήθη τότε διὰ τίνων μέσων ἡ Θεὰς εἶχε ὀδηγηθῆ εἰς τὸν οἶκον τῆς σωτηρίας, καὶ ἐζήτησε νὰ τὴν κλείσῃ κατὰ πρῶτον εἰς ἓν κελλίον. Ἡ ἡγουμένη συγκατένευσε καὶ ὠδήγησε τὴν ἁμαρτωλὴν εἰς καλύβην ἢ ὁποῖα ἔμενεν ἐρημὸς ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ θάνατος τῆς παρθένου Λήτας τὴν εἶχε καταστήσει ἱερὰν. Εἰς τὸ στενὸν τοῦτο δωμάτιον ὑπῆρχε μόνον μία κλίνη, μία τράπεζα καὶ μία ὑδρία καὶ ἡ Θεὰς θέτουσα τὸν πόδα ἐπὶ τῆς

εἰσόδου κατελήφθη ἀπὸ ἄμετρον χαράν.

— Θέλω μόνος μου νὰ κλείσω τὴν θύραν εἶπεν ὁ Παφνούτιος, καὶ νὰ θέσω τὴν σφραγίδα τὴν ὁποῖαν ὁ Ἰησοῦς ἐσχόμενος θὰ διαφρήξῃ μὲ τὰς χεῖρας του.

Καὶ μεταβὰς παρὰ τινὰ κρήνην ἔλαβε δράκα μελανῆς ἀργίλλου, ἀνέμιξε μίαν τῶν τριγῶν τῆς κεφαλῆς του καὶ ἐφήρμοσε τὸ μίγμα ἐπὶ τῆς θύρας.

Ἐπειτα πλησιάσας τὸ παράθυρον παρὰ τὸ ὁποῖον ἡ Θεὰς ἴστατο ἤρεμος καὶ εὐχαριστήμενη, ἐγονυπέτησεν καὶ δοξολογήσας τρεῖς τὸν Θεὸν ἀνέκραξεν:

— Εὐτυχὴς ἡ βαδίζουσα τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. Ὁραῖοι οἱ πόδες τῆς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀνταναγάζον.

Ἠγέρθη, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν καλύπτραν του καὶ ἀπεμακρύνθη βραδέως.

Ἡ Ἀλβίνα ἐκάλεσε μίαν τῶν παρθένων.

— Φέρε, κόρη μου, εἰς τὴν Θεαίδα πᾶν ὅτι τῆς ἀναγκαῖοί, ἄρτον, ὕδωρ καὶ ἓνα αὐτὸν μὲ τρεῖς ὀπάς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Π Ο Λ Π Ο Θ Α Σ

Θυμήσου πῶς μιὰ μέρα
Μπροστά σου εἶχε προβάλει
Μ' ὀλόγυρο κεφάλι
Ἡ πλειὸ χλωμὴ μορφή.

Κι' ἀνάμεσα στοὺς πόνους
Ποῦ τῶγγραφεν ἡ μοῖρα,
Στὴ φτερωτῆ του λύρα
Σπαρτάριζε ἡ στροφὴ.

Τοῦ νοῦ του τὸ μαρτύριο,
Τῆ σκέψι του θυμῆσου,
Κι' ἂν ἴσως ἡ ψυχὴ σου
Δὲν τὸν ζητήσῃ πλειό,

Πάντα σ' ἐσὲ θὰ μένη,
Στὴν πλειὸ γλυκεῖα ἄρμονία,
Σὰν κἂν ποῦ ἡ θυσία
Ἀφίνει στὸ ναό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

λιστα, από τὰ τελευταία του ἔργα, — «Στὰ Σύγγραφα», «Ἀνατολή», «Ἀρήγιαννος» καθαρὰ λυρικά ποιήματα εἰς διαλόγους, — λείπει καὶ ἡ προσπάθεια ἐκείνη τῆς σκηρικῆς διασκευῆς, ἡ ὅποια θὰ καθίστα ὁπωσδήποτε δυνατὴν τὴν ἀπὸ σκηρικῆς διδασκαλίαν των. Οὕτω καὶ εἰς τὰ δραματικά του ἔργα ὁ Καμπύσης ἀπομένει ἄδολος ὁ ὑποκειμενικός, ὁ λυρικός ποιητὴς τοῦ «Βιβλίου τῶν Συντριμῶν» καὶ ὁ μεταφραστὴς τῶν «Διδυράμβων» τοῦ Νίτσε.

Διὰ τὴν γλῶσσαν του, τὴν τραγεῖαν αὐτὴν καὶ ἀκαλαίσθητον γλῶσσαν, ἡ ὅποια ἐν τούτοις ἔχει ἐνίοτε τὴν βαθεῖαν καὶ ἀρχέγονον ἀρμονίαν τοῦ δάσους, ὁ ἴδιος ἔγραφε κάπου: «Ἡ γλῶσσα μου εἶνε κ' αὐτὴ γούστο μου. Ἀληθινὸ ἢ ψεύτικο γούστο, καλαισθητικὸ ἢ ἀκαλαίσθητο, μοῦ εἶνε ἀδιάφορο. Νὰ τὴν ἐπιβάλω ἐγώ, ὅπως καὶ τὴν τέχνη μου, οὔτε τὸ σκέφθηκα οὔτε καὶ τὸ θέλω.» Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὸ «γούστο» αὐτὸ ἐμορφώθη ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ κ. Ψυχάρη, τοῦ ὁποίου ὁ Καμπύσης ὑπῆρξεν ἐκ τῶν φανατικωτέρων ὁπαδῶν. Κατόπιν ὅμως, ἀφ' οὗ μετέβη εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀφ' οὗ διηνοίχθησαν νέοι πρὸ αὐτοῦ ὄρξοντες καὶ ἀφ' οὗ προπάντων ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνεξαρτησίας, — τότε ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τὸν πρῶτον διδάσκαλον, τὸν ἐκτύπησεν εἰς ἐν ἄρθρον «Ὁ Ψυχαρισμὸς καὶ ἡ Ζωή», τὸ ὅποιον θὰ μείνῃ ὡς ἡ περιεργωτάτη τῶν διαμαρτυριῶν κατὰ τοῦ ψυχαρισμοῦ, καὶ ἤρξισε νὰ γράφῃ γλῶσσαν ἄνευ κανόνων πλέον καὶ περιορισμῶν, ἐντελῶς κατὰ τὰς ἰδίας του ἐμπνεύσεις. Ἄλλ' εἶνε χαρακτηριστικὸν καὶ ἀξιωματικόν, ὅτι καὶ ἡ νέα αὐτῆ γλῶσσα, ἡ ἠκιστα ψυχαική, ἔχει ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς πρώτης, καὶ κάμνει τὴν αὐτὴν σκοτεινὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην. Τόσον εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ τύποι, οἰοιδίηποτε καὶ ἂν εἶνε, ποτε

δὲν κάμνουν τὴν ψυχὴν τῆς γλώσσης, ἡ ὅποια εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ συγγραφέως.

Ὁ βίος τοῦ Γιάννη Καμπύση — βίος εἰκοσιετῶν μόνον ἔτων, — διήλθεν ἄνευ περιπετειῶν. Ὡς Ἰωάννης Α. Καμβύσης, διδάτωρ τῆς Νομικῆς, διετέλεσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Ὁ πατὴρ του ἀγιογράφος ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς του, δὲν εἶχε κανένα ἄλλον στενὸν συγγενῆ. Μία ἀδελφὴ του ἀπέθανε μικρὰ, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν στίχων του εὐωδίασεν ἡ μνήμη της. Διαμονὴ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν Γερμανίαν, ἡ ὅποια τὸν κατεμάγευσεν καὶ τὸν κατέκτησεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ περιφρονῇ πᾶν τὸ μὴ γερμανικὸν καὶ νὰποτελῇ ἔκτοτε τὴν βαθυτέραν λύπην τῆς ζωῆς του, ἡ ἰδέα ὅτι ἐγεννήθη Ἕλληνα, βάρβαρος καὶ ἐξ ἀταβισμού δοῦλος... (Ἀδυναμία, ἡ ὅποια περισσότερον παντὸς ἄλλου ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ πνεῦμα του δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνδρωθῆ, δὲν εἶχεν ἐλευθερωθῆ, δὲν εἶχε φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀκμὴν, τὴν ὅποιαν προσιώωνεν ἡ ἰσχυρὰ αὐτῆ νεότης). Ἐπειτα ὁ Νίτσε καὶ ὁ Γκαίτε, οἱ δύο πόλοι περὶ τοὺς ὁποίους ἐστρέφετο ὁ πνευματικὸς του κόσμος. Καὶ τέλος ἕνας δυστυχὴς ἔρωσ — ἐξ οὗ τὸ «Βιβλίον τῶν Συντριμῶν» — ὁ ὁποῖος ἐδηλητήριασεν, ὑπενόμενος τὴν ζωὴν του, καὶ μετὰ τῆς νόσου, τὴν κατέλυσεν εἰς τὸ ἄνθος της.

Ὡς χαρακτήρ, ἀξιοθαύμαστος. Ὑπερήφανος, ἄδολος, εἰλικρινὴς εὐθύς, γενναῖος. Καὶ κατὰ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, αἱ ὁποῖαι τῷ ἐπέβαλλον νὰ εἶνε σκληρός, διὰ νὰ εἶνε ἰσχυρός, ἀντεπάλασε διαρκῶς ἡ ἔμφυτος τρυφερότης, ἡ ὅποια τὸν ἐχαρακτήριζε, προσδίδουσα εἰς τὴν σιτοχρῶσιν μορφὴν μὲ τὰ φλογερὰ μαῦρα μάτια, τὴν παρθενικὴν καὶ γλυκεῖαν τῆς ἑκφρασίαν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

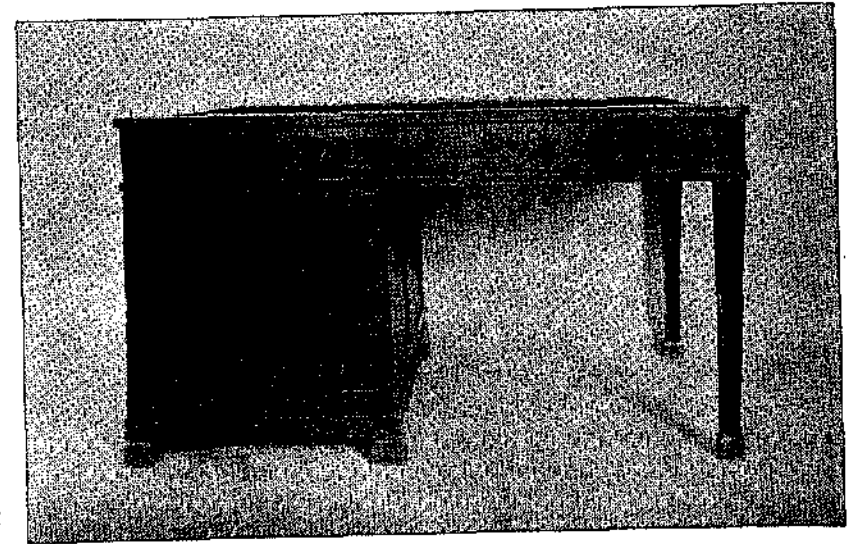
ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

Συμφώνως μὲ τὸ πρόγραμμά μας ἀρχίζομεν σήμερον δημοσιεύοντες Ἑλλήνων τεχνιτῶν ἔργα, βασιζόμενα εἰς τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις, ὡς ἀπαρχὴν μιᾶς ἐθνικῆς βιοτεχνίας.

Ὁ Ἕλληνας τεχνίτης εἶνε φύσει λεπτοτέχνης. Ἐν τούτοις παρ' ὅλην τὴν ἐπιδεξιότητά του εἰς τὴν χειροτεχνίαν, σήμερον παραμένει ἄγονος ἀπέναντι τῆς δημιουργικότητος τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ τὰ πρότυπα αὐτοῦ εἶναι ξένα.

Μεταξὺ τῶν ὀλιγίστων τεχνιτῶν μας, ἑτῶν αἰσθανομένων ἰδιαιτέρως τὸ καλόν, παρουσιάζομεν σήμερον τὸν κ. Νικόλαον Θωμόπουλον, ἀδελφὸν τοῦ συνεργάτου μας κ. Θωμᾶ Θωμοπούλου. Ἀπὸ ἐτῶν μελετῶν τὸ ζήτημα τῆς ἐπιπλώσεως τῶν οἰκιῶν ἐν Ἑλλάδι, ἠδυνήθη νὰ μᾶς δώσῃ πρᾶγματι ἐπιπλά τὰ ὅποια καὶ ὁ ἀπλούστερος παρατηρητὴς θ' ἀναγνωρίσῃ ὡς ἑλληνικὰ ἀρχαίου ρυθμοῦ. Ἦντλησε κατ' εὐθειᾶν ἀπὸ τὴν μεγάλην πηγὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὰ ἐπιτύμβια τοῦ Κεραμεικοῦ, αἱ μετόπαι, τὰ γείσα, αἱ σωζόμενα χρωματισταὶ διακοσμήσεις καὶ τὸ εὐρὸν ἐργαστήριον τῆς ἀγχειοπλαστικῆς τῶν Ἑλλήνων ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν κ. Θωμόπουλον ὡς ἀφετηρία πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀρχαιωτάτου ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ ἐπιπλῶν τῶν «Παναθηναίων» τῶν ὁποίων παραθέτομεν τὰς εἰκόνας.

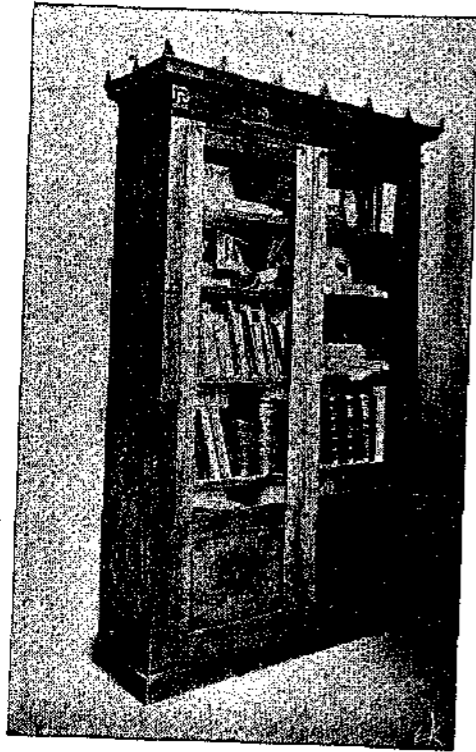
Γραφεῖον, βιβλιοθήκη, καθίσματα, πλαισία παραπετασμάτων, τραπέζια, ἔχουν ὁμορρυθμίαν καὶ εἶναι πρωτογενῆ μὲν ἀλλὰ γνησίως ἑλληνικά. Συνδυάζουν θαυμασίως τὴν χρησιμότητα μετὰ τῆς καλαισθησίας, ἀπλότητος καὶ στερεότητος.

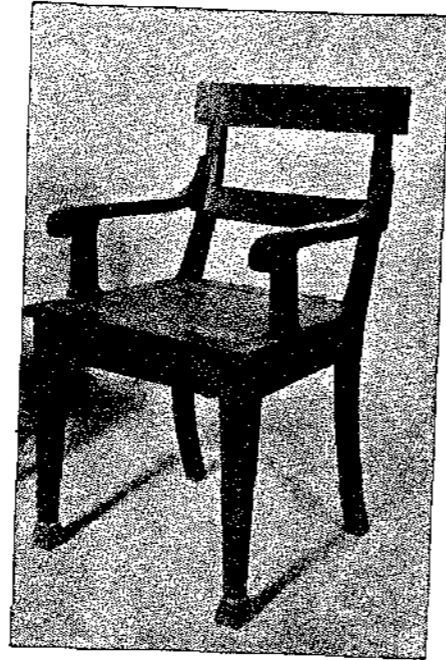
ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ὁ κ. Θωμόπουλος ἠκολούθησε τὴν ἀληθεστεράν καὶ σταθερωτέραν τεχνικὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐρείδεται ἡ ἑλληνικὴ τέχνη. Ἡ κάθετος καὶ ἡ ὀριζόντιος διατηροῦνται καὶ ὁ τεχνίτης δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὰς κοιλότητας καὶ τὰς καμπύλας πολυτρόπους φωτοσκιάσεις διὰ νὰ καταπλήξῃ τὸν ἀγύμναστον εἰς τὰς καλαισθητικὰς γραμμὰς ὀφθαλμόν. Αἱ κοιλιοειδεῖς δυσκολία ἀπερρίφθησαν ἀντικατασταθεῖσαι μὲ τὰ λεπτότερα καὶ εὐγενέστερα κοσμήματα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ἐγκεκαυμένα ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ χρώματος τοῦ ξύλου.

Εἶνε ἀξίος παντὸς ἐπαίνου ὁ κ. Θωμόπουλος ὅστις ἄνευ οὐδεμιᾶς προγενεστέρης ἐργασίας, μελετῶν τὴν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα, ἠδυνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὰ ἐπιπλά μορφὴν ἑλληνικὴν. Μᾶς ἔλεγε μετριοφρόνως ὁ κ. Θωμόπουλος: τὰ ἐπιπλά τῶν «Παναθηναίων» εἶνε ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῆς τέχνης μου. εἶνε ἡ τόλμη εἰς τὴν ὁποίαν μὲ ὤθησαν τὰ «Παναθήναια» διὰ νὰ δημιουργήσω ἔργα ἔχοντα σφραγίδα ἐθνικὴν.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

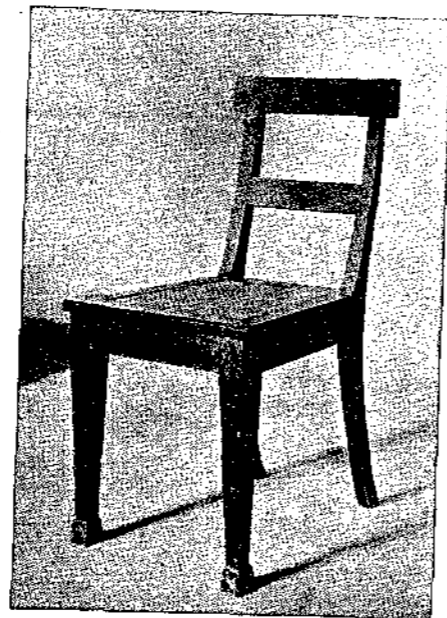
ΚΑΘΙΣΜΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΑΚΙ

ΚΑΘΙΣΜΑ ΑΠΛΟΥΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Δ ΟΞΑ ΣΟΥ ΡΥΘΜΕ. Χορεύομεν. Ὑποθέτω ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν, εἰς τὴν διοίκησιν, εἰς τὴν κοινωνίαν, δὲν ὑπάρχει ἄλλο ζήτημα σήμερον ἢ ὅτι χθὲς ἐχορεύσαμεν εἰς τὰ Ἀνάτορα καὶ αἴριον θὰ χορεύσωμεν εἰς τῆς κυρίας Ριαγκούρ—χωρὶς νὰ δμιλώμεν γαλλικά. Εἴμεθα σκλάβοι τοῦ ρυθμοῦ, ἐνὸς μεγάλου ρυθμοῦ ὁ ὁποῖος χαράσσει γύρω μας κύκλους μεγάλους καὶ ἀτελευτήτους, μᾶς κουνεῖ ὡς ἐντὸς λίκνων, μᾶς

δίδει εἰς τοσὺ ὤμους δύο πτερὰ καὶ μᾶς κἀμνει ἀερίους. Αὐτοὶ οἱ πόδες, οἱ καταφρονεμένοι, τοὺς ὁποῖους ἡ ἄμαξα καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἔχουν τάξει εἰς τὴν τελευταίαν μοῖραν τῶν ὑπηρετῶν μας, οἱ πόδες, οἱ ὁποῖοι σπανίως κἀμνον καλὸν κρότον εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ εἶνε συνήθως χυδαῖοι μὲ τὰ βαρεῖά των τακούνια, σήμερον ἔχουν γίνει ποιηταί, μουσικοί, γλύπται καὶ ζωγράφοι, ἱεροφάνται τοῦ ρυθμοῦ, ἀνυψώνοντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ἀέρα, δη-

Ἡ ἐν Βόλῳ ἐκδιδόμενη ἡμερὶς «Θεσσαλική», ἐπιφέρει ἀπὸ τῆς Ἰανουαρίου μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν ὕλην αὐτῆς, καὶ μετονομάζεται «Τέπος».

Εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐγεννήθη παιδίον με κεφαλήν παμμεγέθη, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα δέκα μόλις ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Τὸ τέρας εἶχεν δλόκληρον τὴν ὀδοντοστοιχίαν.

Ὁ φίλος καὶ συνεργάτης μας κ. Ἀγαθοκλῆς Κανσταντινίδης προήχθη εἰς ὑποπρόξενον τῆς Ρωσσίας ἐν Πειραιεῖ.

Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ τοῦ προκηρυχθέντος Φωτογραφικοῦ Διαγωνισμοῦ τῶν «Παναθηναίων» ἀρίσθησαν ἀπὸ τοῦδε οἱ κ. κ. Ν. Ἐπισκοποπούλου, Θωμᾶς Θωμόπουλος καὶ Κίμων Μιχαηλίδης.

Ὁ κ. Ἐπισκοποπούλος, ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Ἐκθεσὶν χωρὶς νὰ διεκδικήσῃ τὸ βραβεῖον.

Τὸ πρῶτον ἀναγνωσθὲν ἔργον ἐνώπιον τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β. Θεάτρου εἶναι ἡ Κόρη τοῦ Ἰερφῆς τῆς Δοσ Καλοσύνης. Τὸ ἔργον μετὰ μικρὰς τροποποιήσεως ἐγενε δεκτόν.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἔργων τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ βασιλικοῦ θεάτρου.

Ἐν Μεγαλοπόλει εὐρέθησαν πεντε παλαιοντολογικὸι ὀδόντες μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐπίσης πρὸ μηνῶν κατὰ τὸν δῆμον Λυκοσούρας εὐρέθησαν δύο ὀδόντες ἐλέφαντος μήκους 2½ μέτρων. Κατ' ἐντολήν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, θὰ γείνουν ἀνασκαφαὶ διὰ τοῦ κ. Σκούφου.

Κατὰ παραγγελίαν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὁ ζωγράφος Βρουγιέ θὰ ζωγραφίσῃ μέγαν πίνακα, ἐπιτὰ μέτρων μήκους, παριστῶντα τὸν Μενάν προσευχόμενον ἐπὶ τῆς Ακροπόλεως. Ὁ πίναξ θὰ κοσμήσῃ τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Σοφρόνης.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

τῶν ἔργων τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β. Θεάτρου

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Β. Θεάτρου ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτῆς καὶ τεσσάρων μελῶν, διοριζομένων κατ' ἐνιαυτὸν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

Κολυμνόμενον πλειόνων τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὀρίζονται ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως προσωμοὶ ἀνακληρωταὶ αὐτῶν.

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ συνεδριάζει πρῶτον τεσσάρων τοῦλάχιστον μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζει δὲ κατὰ πλειοψηφίαν τοῦ Προέδρου, ἐν ἰσοψηφίᾳ ἔχοντες τὴν νικήσαν ψήφον.

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα ἑκάστην τῶν ἔργων αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαινεται περὶ τῶν ὑποβαλλομένων εἰς αὐτὴν ἔργων, ἂν εἴνε κατὰλληλα πρὸς παραστάσιν ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ. Τὰ ὑποβαλλόμενα δραματικὰ ἔργα, πρωτότυπα ἑλληνικά, πρέπει νὰ εἴνε ἀνέκδοτα, καὶ νὰ μὴ ἔχουν παρασταθῆ ὑπὸ ἑλληνικοῦ θιάσου τῆς ἡμεδαυῆς ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς. Τὸ αὐτὸ διὰ τὰς μεταφράσεις. Οἱ ὑποβάλλοντες τοιαύτας ὀφείλουσι νὰ συνποβάλλουσι καὶ τὸ πρωτότυπον κείμενον.

Τῶν ἐγκρινομένων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἔργων ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς ἢ μεταφραστὴς νὰ ὑποβάλλῃ καὶ δευτέρον ἀντίγραφον εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Β. Θεάτρου.

Τὰ πρωτότυπα δραματικὰ ἔργα ἀναγιγνώσκονται ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς, συμπαριστωμένοι καὶ τοῦ

Σκηνοθέτου τοῦ Β. Θεάτρου, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἄλλου τινὸς ὑπὸ τούτου ὀριζομένου.

Τὰ συγγραφεῖα δικαιώματα τῶν πρωτοτύπων ἔργων ὀρίζονται εἰς ὀκτὼ τοὺς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀκαθαρτίστον εἰσπράξεως ἑκάστης παραστάσεως τοῦ αὐτοῦ ἔργου. Ἄν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν παρασταθῶσιν ἔργα δύο ἢ πλειόνων συγγραφέων, τὸ ποσὸν τοῦτο κατανέμεται εἰς μέρη ἴσα πρὸς τὰς πράξεις, εἰς ἃς εἶνε διηρημένα τὰ παρασταθέντα ἔργα.

Οἱ δὲ μεταφρασταὶ ἢ διασκευασταὶ ἀλλογλώσσων δραματικῶν ἔργων λαμβάνουσι ἀμοιβὴν ὀριζομένην ὑπὸ τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποτιομένην δὲ, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἡμῶν ἐκ ποσοτῶν τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἡμῶν ἐκ ποσοτῶν τῶν ἀμέσως δύο ἐπομένων παραστάσεων τοῦ ἴδιου ἔργου.

Οἱ συγγραφεῖς ἢ μεταφρασταὶ ἐγκρινομένων ἔργων δικαιούνται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἂν μὴ παρασταθῶσιν ὑπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Β. Θεάτρου, τὰ μὲν πρωτότυπα μετὰ παρελευσιν διετίας ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως, τὰ δὲ μεταφρασμένα ἢ διασκευασμένα μετὰ παρελευσιν ἑτους.

Τὰ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις παρασταθέντα ἐν τῷ Β. Θεάτρῳ ἔργα θεωροῦνται ὡς κτήματα αὐτοῦ ἐπὶ τριετίαν οἱ δὲ συγγραφεῖς, μεταφρασταὶ ἢ διασκευασταὶ ἔχουσι μὲν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσωσι ταῦτα διὰ τὸν τύπον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν παράστασιν αὐτῶν ἐν ἄλλῳ θεάτρῳ πρὸ τῆς παρελευσεως τριετίας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

ΕΠΙΤΗΡΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ 1900 — 1901. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901. Σχ. 4ον σελ. 71 — 586.

ΚΥΚΛΕΙΟΙ ΨΑΛΜΟΙ ὑπὸ Ἰωάννης Καραθεοδωρῆ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΜΑΚΩΔΕΥ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΗΣ ΑΓΓΑΙΑΣ [κατὰ μετάρρασαν Ἐμμ. Ροῖδου. Τόμος Ε' τεύχος α'. [Βιβλιοθήκη Μαρασλή τεύχος 153]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (Μουσικὸν Τμήμα). Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1901 ὑπὸ Ἀριστείδου Ρούφη. (Ἀθήναι 1902).

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ὑπὸ Γεωργίου Ν. Καλλιόπρη (Ἀθήναι τυπογραφεῖον Νομικῆς, Λουκᾶ Χ. Βεργιανίτου 1901).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ μετ' εἰσαγωγῆς τοῦ ἐκδιδόντος Δ. Γρ. Καμπούρογλου (Ἀθήναι Τυπογραφεῖον τῆς «Κορίνης» 1901).

ΕΛΛΑΣ ἢτοι ἱστορικὴ, γεωγραφικὴ καὶ τοπογραφικὴ περιγραφή τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁδηγὸς τῶν ταξιδιωτῶν καὶ περιηγητῶν ὑπὸ Εὐαγγελίδου καὶ Μανρογένους — κατὰ τὸν Μπέντεκερ (Ἀθήναι 1901 βιβλιοπωλεῖον Κ. Ἐλευθεροδάκη).

ΔΥΟ ΤΡΙΠΡΕΙΣ ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΙ ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΙΣ ΜΥΤΙΑΗΝΗΝ Τῷ 427 π. Π. ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου (Τυπογραφεῖον Ἀνδρῆ Κωνσταντινίδου 1902).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ: Εἰς σελίδα 195, στίχον 15 ἀντὶ Μαθητῶν τοῦ Ἐμᾶους· Προσκλητῆς τοῦ Ἐμᾶους. Σελ.: 206 στιχ. 26 ἀντὶ ἀπὸ τὰ ὀποῖα ἀνέβρισαν αὐτὸ: τὰ ὀποῖα ἀνέβρισαν.